

تەندروستی و سەلامەتی ئیشەیی

دکتۆر جۆن کرۆس

سەنتەری بەریوەبردنی کەلتوری

لە لایەن ئەیمانپەیی مەشق و تەکنەلۆژی ئەوروپی
حکومەتی هەریەمی کوردستانەوە جی بە جی دەکریت

ئامانجە كانى ئۆز كۆرسە

- بۇ داينكردى زانىارى طشتى لىبارەى سىياسەتە كانى تايبەت بە ئاراستنى تەندروستى و سەلامەتى و ذىنپە HSE
- بۇ داينكردى توانا بۇ راھىنەران بۇ ئۆزەى بتوانن مەشقى بنەما بنەرەتتە كانى HSE لى وەزارەتە كانىان بدەننەو.
- بۇ داينكردى بناغەى ئىووست بۇ دامەزراندنى سىياسەت و سىستەمى HSE لى هە وەزارەتتە كىدا.

بەشى ١: بۇ ڤى تەندروستى و سەلامەتى
طرنطە.

نمونه ية كى ميذوويى: ويلاية تة ية كطرتووة كان

Cross Cultural
Management
Center
Erbil

OSHA

Improvement of
Worker Safety

WORKPLACE INJURIES before OSHA was established in 1970

1913 **23,000 INDUSTRIAL DEATHS**
among 38 million US workers - source: Bureau of Labor Statistics

1935 **more than 400,000 WORKERS** **KILLED** **1960**
On the Job
in the U.S. from 1935-1960

RIP RIP RIP RIP RIP

1960's **20%** INCREASE IN WORKPLACE INJURIES

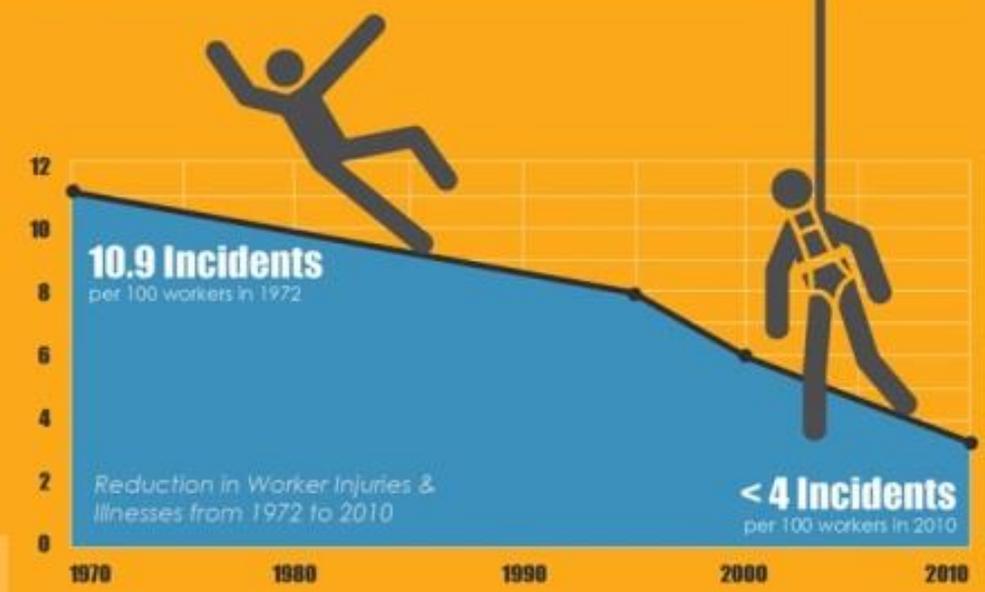
In the **FOUR DECADES** since the Occupational Safety and Health Act was signed into law, Workplace Deaths & Occupational Injuries have dropped by **more than 60%**

1970

Worker Injuries & Illnesses

Total Reported
1995 **6.6 Million**
2000 **5.7 Million**
2010 **3.7 Million**

ضوُن نَّمة طوُرانكارية مومكن بووة ؟

- بةكارهينانى ناضارى ئامرازةكانى خوُثاريزى PPE
- مؤلّةتى كارکردن (بەريوةبردنى سەلامەتى ثروسةى كار).
- سياسةتى داواکراو (ثيويست) ى سەلامەتى
- تشکين و وردينى بەردەوام

بۆى سەلامەتى و تەندروستى طرنطن ؟

- لە شىۆى ضەند طرووئىكدا بەيەكەوە لە ماوۆى ۱۰ خولەكدا ۵ هۆكار بنووسن كە بۆى تەندروستى و سەلامەتى طرنطن
- هەريەك لە طرووئەكان دەرئەنجامەكانى راثوورت دەكات.
- راهيئەر دەرئەنجامەكان لە سەر تەختە دەنووسيت.
- هۆكارەكان دەكرين بە سى ئۆلەو:
- ئەخلاقى: بەرئىسيارىيەتى لە بەرامبەر ئەوانى تر
- ياسايى: بەرئىسيارىيەتى لە بەردەم ياسا
- دارايى: بەرئىسيارىيەتى بۆ ئاشەكە و تەكردى ئارە.

بەرتسيارىيە تى ئەخلاقى

- دەست بىكە بە تفتوتويۇك
- ئەتەر كەسك لە مالەكەى تۇدا رووداويكى كرد كى بەرتسيارى؟
- ئەتەر كەسك لە كاردا رووداويكى ئەنجامدا كى بەرتسيارى؟
 - ئەتەر شوينىكى خۇيان برى بە ئاميرىك؟
 - ئەتەر ساتمەيەكيان بە سەر وايتريكد كىرد؟
 - بىر لە نمونەى تر بىكەرەو.
- بەرتسيارىيە تى ئەخلاقى بەرتسيارىيەيتىيە كى هاوبەشە
 - بەرتسيارىيە تى خودى
 - بەرتسيارىيە تى هاوكارەكانت لە كاردا
 - بەرتسيارىيە تى فەرمانبەران
 - بەرتسيارىيە تى لايەنى سىيەم (ميوانان و كەسانى ثيادە و رەتبوو و هاتوضوى ترافىك)
- بۇضى سەرۇك كار بە بەرتس لە كارى فەرمانبەرانى دادەنريت؟
- ئەركى زاوديرى و طرنطيدان

بەئرسىيارىيەتتى ياساىي

- ياسالەبارەى سەلامەتتى و تەندروستىيەوۋە ضى دەلەتت ؟
 - ياساكانى سەلامەتتى و تەندروستى تىويست بىوۋە دەكەن كە رىكخراوۋە و دامەزراوۋەكان ئەو مەترسىانە بەرىوۋەببەن كە لە رىپتەى كارەكانيانەوۋە دروست دەبن.
 - مەترسى بۇ سەر كارمەندان
 - مەترسى بۇ سەر كەسانى تر
- ياساى تاوانى: دەكرىت لىكۆلەننەوۋە لەطەل دامەزراوۋەكان بىكرىت و دادطايى بىكرىن ئەطەر دەركەوت كە سەرتىضى رىكارىيەكانى تەندروستى و سەلامەتبان كىردوۋە.
- ياساى مەدەنى: ئەو كەسانەى كە زىانبان بەردەكەويت دەتوانن داواى ياساى بۇ ئەو بىرئانە يان ئەو كوشتنانە تۆماربىكەن كە لە ئەنجامى ضالاكى كارەوۋە روودەدەن.
- شكست هەئان لە ئەركى ضاودىرىكردن

ثرسة دارايية كان

- تَيِضووة كانى رووداويك لة سەر كاردا ضةنده ؟
- تَيِضووة راستة خوكان :
- تَيِضووى ضاوديرى تەندروستى و مؤلەتى بە موووضەى نەخووشى و لە دەستدانى كاتى كارکردن.
- تَيِضووى زيان كەوتن بە ئامرازة كان
- تَيِووى قەرەبووکردنەو / تَيَبزاردن.
- تَيِووة ناراستە وخوكان
- لە دەستانى ورةى كارمەندان (كارية طەرى بە سەر ئاستى بەرھە مەھينانەو ەھية)
- زيان كەوتن بە ويناكردنى طشتى و نيازتاكى و ئەيوەندىە كانى كار
- زيان بەھوى **كەمتەرخەمى يەوۋە.**

رؤى بة ريو بة

• بة ريو بة ران بة رثرسن لة لة بة ريو بة ردى كارا كان بة شيو بة كى سة لامت لة ذير
كؤنترؤلى خؤيان.

— بة رثرس ماناى ئة و بة كة ثيو بة راس تة و خؤ و لآمدانة و بة ان هة بىت بؤ ضا ك ر دنة و بة
بارودؤخة ناسة لامتة كان.

• بة ريو بة ران ليئر س راون لة بة رام بة ر هة ر روودا و يك يان هة ر بارودؤخى كى
ناتة ندر وست كة لة ذير كؤنترؤلى ئة واندا بىت.

— ليئر س راون ماناى ئة و بة كة لة رووى ياساى و دارا بىة و لى شى زى نة و بة ان لة طة ل دة كرىت
و بة رثر س ر دة بن ئة طة ر شتى كى هة لة رووبدات ، و اتة رة نطة ثيو بة ر بىت بة جورى ك لة
جؤرة كان ئة و زى انة يان ثى بزمى ر درى تة و بة.

ئەركە تايبەتە كانی بەرئیوۋەبەران (نمونه كان)

- جیبة جیكرنی ریسائە ندروست و سەلامەتە كان.
- دئیا كرنە وەى كە ئرؤسە سەلامەتە كانی كار كرن تیطە یشتراون و ئەیرە و كراون
- دئیا كرنە وەى ئە وەى كە ئیویستىە كانی سەلامەتى ، PPE ئامادەن بۇ كاتى ئیویست.
- دئیاى ئە وە بکە وە كە كارمە ندان بە تە وای مە شقیان بۇ كراوۋە بۇ كارە كە
- دئیاى ئە وە بکە وە كە مە ترسیە كان دە ستیشان كراون و روودا وە كان راثوئرت دە كرین.
- دئیاى ئە وە بکە وە كە ضالاکىە كانی كار مە ترسى نا ئیویست بۇ فە رمانبە ران و میوانان و خە لکی طشتى دروست ناکات.

بەرئیوۋەبەران بەرئرسیارن لە هەر رووداویك كە بە شیوۋیە كى ئاساودار ئیشبىنى بكریت

مانای ضی یه کة دة لَیِن ” به شیوة یه کی مانادار تیشبینیکراو“

- ههستی باو: هه ر کة سیک بیهینیت دة زانیت کة مهتر سیداره
- زانینی شاره زایانه: نه طهر مامه له له طه له ماده دههراویه کان ده کیت ، تیویسته زانین تهواوت هه بیته کة ضون به شیوة یه کی سه لامهت کاریان له طه له بکیت.
- بنه ما ستاندارده کانی کارکردن له کهرتیک له ناستی نیوده و له ته و کویه کن
- ریکاریه کانی حکومهت (تیویسته خاوهن کاریان به ریویه بهر شاره زای نه وانه بیته).

ثیداژوونەوێ (ئەرسایەرە راست / هەلەکان)

- ئەطەر کارمەندیك ئی لێ وا یەرێکی سەر زەوی بئالیت ، تەنها کەس کە جیطای طلەیی لیکردن بی ت ئەوێ خوییەتی ئەویش بە هۆکاری ئەوێ کە کەمتەرخەم بوو.
- ئیویستە کار تەنها بە و کەسانە بسئیردریت کارامەیی و ئەزموونیان هەیه بو ئەنجامدانی ئەو کارە.
- ئەطەر کارمەندیك ئیشیلی ریساکانی سەلامەتی بکات و رووداویك ئەنجامدات ، ئەوا خاوەن کار طلەیی لیکراو نیه لێ رووی
 - ئەخلاق
 - یاسایی
 - دارایی
- ئەطەر کارمەندیك خرا ت مامەلە لێ طەل کارمەندیکی تر بکات ئەوا کۆمەنیا یان خاوەن کار بە ئەرسایەرە.

بەشى دوووم: هەلسەنپاندنى مەترسىيەكان

مەترسی (HAZARD) ضی یە ؟

- مەترسی شتیكە كە دەكریت زیان بطة یە نیّت.
- ئەرینه وە لە شەقام ، ضەقوێ كی تید ، سەرزەمینیکى خلیسك ، كارەبا ، هەلپرتنی شتی قورس ،
(زیاتر)
- رووداوە مەترسیدارەكان: شتیكن كە دەبنە هوی نانه وە ی زیان.
- ئەطەری مەترسی Risk: واتە ئەطەری روودانی مەترسیك و دەرئەنجامی ئەو رووداوە.
— بۆ نمونە: ئەطەری ئەوە هەیه كە كەسیكى طەورە لە ئامادە كردنی ضایە كدا شوینیكى خوی
بسووتینیّت. ئەو ئەطەره ضەندە ؟ دەرئەنجامی ئەو سووتانە ض بریكە ؟
— ئەی ئەطەر ئەو كەسە ی كە ضایە كە ئامادە دەكات مندالیكى ۳ سالان بیّت ؟

راهينان مەترسەيە كان لە (مال) دياريبكە

- وینە بە کاربەینە و بە سەر بە شداربوواندا دابەشیان بکە
- بە کۆمەل سە مەترسی مومکن بۆ هەریەک لە ذوورە کان دەستنیشان بکە.
- کامە ذوور مەترسیدارتیرین ذوورە لە مالدا؟

دە ھۆكاری باوی برینداری لے كاردا

۱. برینەکانی زیاد ھەولدان و خۇ ماندوو کردن: تاییبەت بە راکیشان و بەرزکردنەو و ئالدان و راطرتن و ھەلپرتن و ، ھتد.
۲. خزین / ساتمە کردن: بریتیە لے ھۆکاری یەکەم بۆ برینە مەترسیدارەکان لے شوینی کار.
۳. کەوتنە خوارەو لے شوینی بەرز: ئمەش ھۆکاری سەرکەوێ بە مردن.
۴. ئەو برینانەکی کە لے ریطەکی کاردانەو تووش دەبن: ئەو برینانەکی کە لے ریطەکی خلیسک و ساتمە کردن بەی بەربوونەو تووش دەبن.
۵. برینی ئەو شتانەکی کە بەردەبنەو: وەک بەربوونەو شتەکان لے سەررەفەکانەو و کەوتنی بە کەسیک
۶. خۆکیشان بە شتەکاندا: دیوار و دەرطا و کابینی فیلەکان و شووشەکی ئەنجەرەکان و میز و کورسی و ھتد
۷. رووداوەکانی ئوتومبیل: لیخوری ئوتومبیل لے کاردا و تەنانەت لے شوینی ئارک کردندا.
۸. تیکئالان لے طەل ئامیرەکاندا- کاتیک کە جل و بەرطت لے ئامیرەکاندا دەئالیت.
۹. برینەکانی جوولەکی دووبارە بوووە: وەکو تایشکردن و بەکارھێ، انی کۆمشیوتەر رەنطە بیئە ھۆی ئازاری ئشت و کیشەکی ضاو و ھەلئاسانی دەستەکان.
۱۰. کردارە توندوتیژەکانی سەر شوینی کار: توندوتیژی لے ریطەکی طردی کاردن لے ئوفیس دروست دەبیئ دەبیئە ھۆی برینی مەترسیدار.

هۆکاره باوه کانی رووداو (ظیدیوکان)

- طه مدهیی / سه رکیشی
- نه زانی: نه نجامدانی کاریک که شایسته نیت بو نه نجامدانی
- که مته رخه می / کارکردنی خیرا / کارکردن له کاتی ماندوو بوون
- خه ریکبوون به شتی لاهوه کی
- ثلانریذی لاواز / نه و رووداوانه ی که خه ریکه روو ده ده ن

هه لبة نطاندني نة طهري مة ترسية كان: ٦ هه نطاو

- نة ركة كاني كاريك ليست بكة
- مة ترسية كان ديارى بكة
- نة طهري مة ترسية كان هه لبة نطينة
- نية، انهى مة ترسية كان بكة
- دة رة نجامه كان تومار بكة
- نيداضوونوة بو نة و دة رة نجامانه بكة

ليستی ئەرکەکانی کارەکە ئامادە بکە

- ئەو ضالاکيانەى کە دەکرین زین ؟ ئیویستە ئەو ضالاکيانە بزاین بۆ ئەوێ بێوانین هەلسەنطاندن بۆ ئەطەری مەترسیەکانی هەریەکەیان بکەین.
- ئیویستە شوینەکانی ئەو ضالاکيانە و ئەو کەسانەى کە بەشدارن تیاياندا و ئەو مادە و کەلوئەلانەى کە لەو ضالاکيانەدا بەکاردهیترین بزاین زی.

شوین	خەلک	ئامیر و بابەتەکان	ضالاکیانەکان
طەراج	کارمەندی میکانیکی و شوپیرەکان	ئامرازی قورس ، بەرزکەرەو و رۆن و سووتەمەنی	ضاکەردنەوێ ئوتومبیل
ناندین	ضیشتلینەر و بەردەستەکان	فرن و طاسو ضەقۆ	ئامادەکردنی خواردن
کۇطا	کارمەندان و میوانان	بەرزکەرەوێ ضەتالی و شتە کۇطاکراوێ کان و رەفەکان	طواستنەوێ شتە قورسەکان

ئەطەرەكانى مەترشى دەستىشان بكة

شەش جۇرى مەترسى

مىكانىكى

(طواستىنەۋەى ئامىرەكان)

فىزىكى

(خزىن و بەربوونەۋە)

كىمىيى

(بەربوون و رزانى ذەھراوى ، طازەكان)

ذىنطەبى

(دووكەلى ئوتومبىل و ئامىرەكانى ئۇفيس)

بايەلۇدى

(بەكتىرلىە ئاشماۋەى ناندىن)

رىكخراۋەبى

(طرذى كار و ئىشى زۇر و هتد)

• نىزىكەى ھەموو ضالاكىك ئەطەرى مەترسى تىدايە:

— بەرزكردنەۋەى قورسايى و ئامادەكردنى ضاي و رۇيشتن بە سەر شوپىنىكى
ئاكراۋە و هتد.

• ئەوانەى كارىطەرى ئەو مەترسىانەيان لىسەرە كىن؟

— تەنھا كرىكاران و ھەرۋەھا كەسانى ترىش

• مەترسىەكان ضىن لىو وىنانەى كە بەسەرتان دا دابەشكارون؟

هه لسه نطاندنی ئه طه ری روودانی مه ترسی

- ضه نده ری تیده ضیت که مه ترسیه ک رووبدات ؟
- ده رئه نجامة کانی روودانی ئه و مه ترسیه ضین

ئه طه ری روودان	ده رئه نجامة کان (سه ختی زیانه کان)
1. ده طمه ن	1. برینیکی سووک
2. ری تیناضیت	2. برینیکه که م که تیوستی به فریاطوزاری سه ره تایی ده ییت
3. ره نطه رووبدات	3. برینیکی مامناوه ند که هه ندیک کاتی کارکردن له ده ست ده ضیت
4. ری تیده ضیت ناو به ناو رووبدات	4. برینیکی طه روه که تیوستی به که وتن له نه خو شخانه ده ییت.
5. ئه طه ری روودانی به شیوه یه کی دووباره بووه وه زوره	5. کاره ساتبار- واته یان ده ییه هوی مردن یان که مه ندامی.

- نمونه کان: هه مان ئه و وینانه ی که تیشتووتر دابه شکرابوون به کار بهینه.

بەشى سىيەم: كۆنترۆلكردنى ئۇطەرى مەترسىيەكان

كۆنترۆلكردنى ئۇچۇر رۇدۇدان و سەشخىتى زىانەكانى

مەترسىيەك

- لى ئوتومبىلدا ض ئامىرىكى مىكانىكى ھەيەكە ھەم ئۇچۇر رۇدۇدان و ھەم زىانەكانى رۇدۇاويش كەم دەكاتەۋە
- ض شتىك تەنھا رىدەى زىانەكانى رۇدۇاويش كەم دەكاتەۋە
- ض شتىك تەنھا ئۇچۇر رۇدۇدان كەم دەكاتەۋە
- بىرىك
- ئشتىنى سەلامەتى ، ئايرى باط و دەعامى
- ستىرن و لايتى بەرز

بەشى سىيەم: كۆنترۆلكردنى ئۇپى مەترسىيەكان

• ئامانچ برىتتە لى كەمكردنەوۋى روودانى مەترسىيەك و كەمكردنەوۋى
دەرئەنجامەكانى ئۇپى روويدا يان ەردووكيان بەيەكەوۋە.

• ئلەبەندى ەەرەمى كۆنترۆلكردن

— لى ناوبردن: ئايا دەتوانرىت مەتۇسىيەكە نە ەيلىرىت و لى ناوبرىت؟

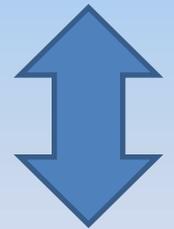
— كەمكردنەوۋە: ئايا دەتوانرىت مەترسىيەكە كەمبكرىتەوۋە؟

— ئەندازەكردن: ئايا دەتوانرىت ئۇو مەترسىيە دابخرىت و بلۇك بكرىت؟

— سىستەمى سەلامەتى كار: مەشق.

— ئىداويسىتەكانى سەلامەتى كەسى PPE

زىاتر
كارىپتەرن

كەمتر
كارىپتەرن

وێلامەکانی کۆنترۆڵکردنی نەتەرێ مەترسیە کە

- بەرفراوانکردنی سەقام لە سەر شەقامی خیرای دەرەکی
- مەترسیەکان: مومکە ئوتومبیلەکان خۆیان بە کریکارەکان بکێشن
- دەرەتەرێ نەو مەترسیە بەتەرەواوی نەهیلرێت؟ دەرەتەرێ رێپاکە دابخرێت؟
- دەرەتەرێ کە مەبەرێتەرەو؟ دەرەتەرێتەرێ خیرایی کە مەبەرێتەرەو؟
- ئایا دەرەتەرێ نەندازیارێ بۆ نەنجام بەدەین؟ دەرەتەرێتەرێ بەرەستێ کۆنکریتی دابخرێت؟
- ئایا دەرەتەرێ سێستەمێکی سەلامەت دابخرێت؟ دەرەتەرێتەرێ واکەرێن کە کریکارانە نەضنە ناو زوونی هاتوو و سۆو و کەسێک دابخرێتەرێ ساودیرێ ترافیکی بکات؟
- ئیویستە کریکاران سز جۆرە PPE یکیان هەبێت؟ یەلەکی رەنط بریقەدار و ئووتی کار و کلاوی ئاریزطاری و دەرەتەرێ وانەیان لە دەرەتەرێتەرێ.

تأثيرات ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين

- تأثيرات ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين؟
- "تأثيرات ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين" —
بعض من أهم التأثيرات التي تحدثها ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين، انظر ٦ و ٧
كالمبرهنات.
- بعض من أهم التأثيرات التي تحدثها ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين:
- ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين. تأثيرات ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين؟
- تأثيرات ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين؟
- تأثيرات ريادة كفاءة إدارة كؤنترول بكرين؟

بەشی ضوارةم: دەستنیشانکردنی مەترسیەکان

ماددة كيمياءية كان

• ئۆلينكردن

- ذههراوية كان: برىكى كهم دهبيته هوى مردن يان نه خووشى مه ترسيدار
- زيانبه خش: برىكى زور بهشى ضوارةم: دهستنيشانكردن مه ترسية كان
- شيكة رةوه- له كاتي بهر كه وتني طوشتي مروظ تيكده دات
- برذينه رةوه- دهبيته هوى هه لئاوسان و سوور بوونه وه له تيسه و ضاو و سيه كان
- ريطة كاني ضوونه ذووره وهى نه و مادانه بو له شى مروظ
 - له ريطة شى هه لمذين و قووتدان و مذين و كوتانه وه
- كاريطة ريه تونده كان يه كسه رهن
- كاريطة ريه دريذخاينه نه كان مه ودا دريذن

ماددة كيمياءية كان

- هة لسة نطاندنى ئة طة رى مة ترسية كان
 - بابة تة مة ترسية كان دة ستنيشان بكة و كاريطة ريشيان لة سة ركى هة ية
 - ثيوانة ي مة ترسية تة ندر ووستية كان بكة
 - كؤنتر لكارية كان جى به جى بكة
 - تؤماريان بكة و هة ليان بسة نطينة
- كؤنترؤ لكارية مة مكنة كان
 - لة ناوبردن يان جى طرة وة (بؤ نمونة كة م مة ترسيدارتر)
 - ترسة كة بطورة
 - بة ركة وتن كة مبكة رة وة
 - قة ثاتيان بكة و دة رويان بدة
 - فيلته ر و هة وادة رضة كان

مەترسیە کانی ئوفیس

- سکرینە ئیشاندەرە کان (دەبنە هۆی کیشە بۆ ضاو
- ئیشی ئشت لە ریطە ی کورسیە کانه وە دروست دەبن
- ”شیواوی رووی سەرەووی دەستە کان“ بە هۆکاری تایشکردنی کۆمشیوتەری

مەترسەيە كارەباييە كان

- ليدانى كارەباييە
- سووتان
- ئاڧرکەوتنەوە و تەقینەوە
- ضەمانەوەي كارەباييە
- ھەندىك كارىپتەرى لاوۋەكى وەك بەربوونەوە لەكاتى ليدانى كارەبا

رئوشوئنة كانى كوئترؤلكردنى مةترسفة كانى كارءبا

- دةستئشانكردن و طونءاوءفة ءى: دئئفاء ئءوء بكةوء كة ئامفرءة طونءاوء بؤ كارءة و ئءو شوئنةى كة ءفءاءة كاردفء
- ففوز و سفركء: بفانءارفة لة بارطرانى زؤر
- طءفانءن بة زءوى: دئئفاء ئءوء بكةوء كة ءءوئمى كارءبا روءبضفءة زءوى لة برى ئءوءى بة ئؤءةرءةءةرءة كءا برواء.
- ءفاكردنءوء (عزل): بةر لءوءى كارى ضاككردنءوء ئءءءامبءةء واىءرى ئامفرءة لة كارءبءاءا دةربكفءة. بةر لءوءى كار لة واىءرى كارءبا بكةءء ءءووى كارءبا بكوئفءةوء.
- سفءءةمء بؤ ظؤئءفةى نزم بطؤرة
- دووبار ءفاكردنءوء (عزل)
- ءشكفن و ضاككردنءوء
- مءشق: دئئفاء ئءوء بكةوء كة ءءها كءسانى شارءزا كار لة سفءءمى كارءبافى بكةن.

مەترسیەکانی ئاظرکەوتنەو

- ئاظرکەوتنەو ئیویستە بە سێ شتە: سووتەمەنی و ئۆکسجین و طەرما
- هۆکارەکانی ئاظرکەوتنەو:
 - ئامیرە کارەبايیەکان
 - کارە طەرمةکان (بۆ نمونە لە حیم)
 - ئامیرەکانی ضیشتلینان و طەرمرکردنەو و دوووکەل
 - طەرمی میکانیکی (لیکخشان)
 - بەسەلامەتی کۆطانەکردنی شلەمەنی و طازە طرطر توو کا
 - ئاظر تیبەردانی بە ئەنقەست

كۆنترۆلكردنى مەترسىيەكانى ئاظرىكەوتنەۋە

- رىپتەطرتن لە ئاظر: دوورخستىنەۋەى ئاظر و كارەبالە شتە طرطرتوۋەكان
- رىپتەطرتن لە ئاظر: رىپتەى بەكارهينانى دەرطا و ديوارە بەرەرىستەكانى ئاظر
- سىستەمى زەنطى ئاظراداركدنەۋە و دىارىكدن رىپتەى قورتاربوون
- ئامىرەكانى ئاظر كوزاندنەۋە
 - ئا و دوانەكسىدى كاربۇن (لابردنى طەرمى)
 - فۇم و ئاودەرى وشك مادەى كىمىيى تەر و ئەتووى ئاظر كۆزىنەۋە (بۇ رىپتەطرتن لە ئوكسىجن)
- ئىوىستە كارمەندان لە سەر ضوئىيەتى بەكارهى، انى ئامىرەكان مەشقىان بۇ بكرىت، بەلام تەنھا ئاظرە بزووكەكان.
- بۇ ئاظرىكەوتنەۋەى طەۋرە ئىوىستە ضۆلكردنى ئەو شوينەيەكەم شت بىت كە ئەنجامبدرىت

مەترسیەکانی کاری دەستی

• دەکریت لێ رێپێکی جوولەییەکی نەشیاو یان جوولەییەکی بەردەوام دووبارە بوووە

دروست بن

— ئیشی ئشت

— ئیترانی ذی بەیە کبەستەر و جومپە و ماسولکەکان

— درانی ئەر دەی هەناوی (فتق)

— برین و سووتان برینداری لێ رێپێکی شتە بەربووەوە کانهو.

كۆنترۆلكردنى مەترسىيەكانى كارى دەستى

• ھەلسەنپاندنى ئەتپەرى مەترسىيەكان جەخت لى سەر ضوار فاكتر دەكاتتەو:

— ئەركەكە: دەببەت ضى ئەنجام بدربت ؟

— بارەكە: شىوۋە و كىشى تەنەكە.

— ذىنپەتى دەوروبەر: ئايا سەر زەمىنەكە خلسكە يان يان ھاورىكە ؟ ئايا رووناكى تەواو ھەيە لەو شوینە ؟

— كەسەكە: ئايا ئەو كەسە توانا و كارامەيى ھەيە بو ئەنجامدانى ئەو كارە

• كەمكردنەوئى ئەتپەرى مەترسىيەكان

— ئايا ئەو ضالاكىە ئىويستە ؟

— بەكارھىنانى ياريدەدەرەكانى كارى دەستى (دەتەوۋەانە ن بەستانى ئشتىنە ، ئالىتە جولاًو بو طواستنەوۋە ،

بەرزكەرەوۋەى ضتەتالى ، بارھەلپەرەكان).

— دلنىاي ئەوۋە بكةۋە كە ئەو كەسەى كارەكە دەكات تواناى ئەو كارەى ھەيە.

مەترسیە کانی جولە کردن

- ساتمە کردن و خزان لە سەر رووی زەوی یەکیکن لە باوترین هۆکارە کانی برینداری.
- کەوتنە خوارەو لە بەرزاییەو (بۆ نمونە لە سەر ئیذە) یەکیکە لە باوترین هۆکارە کانی مردن.
- بەرکەوتن بە ئوتومبیل
- بەرکەوتن بە شتە جولآو کان (بۆ نمونە شتە بەربوووە کان).
- خۆکیشان بە شتە جیطیرە کان (بۆ نمونە ئەو ستوونە کان)

كۆنترۆلكردنى مەترسىيە كانى جوولە

- مەيانھىلە ، لەيەكتريان جيا بكةوۋە ، خۇت ئەرۋەرە بكة
- ھەلسەنطاندنى ئەرۋەرە مەترسىيە كان:
 - زاودىرى جولەي ئاسايى و جولە نائاسايىيە مومكەنە كان بكة.
 - شويىنە مەترسىيە كان ديارىبكة.
 - رەزاوى كەش و ھەوا بكة (بۇ نمونە ، باران و بەفر)
- رووۋە كان زبر بكة بۇ رووۋە دانى خزين.
- شويىنى ئىيادە و ئوتومبىل لە يەك جيا بكة رەوۋە
 - بە كارھىنانى ئەرذىن و شۇستە
- ھىماكان بۇ ئامادە دان بە مەترسىيە كان (بۇ نمونە ، شتە بەر بووۋە كان ، سەرزەمىنە خلىسكە كان ، ھتد).

مەترسیەکانی زاوۀ زاو و لۀرزە

- کارکردن بە ئامیری قورس رەنطە زاوۀ زاو لۀرزە لۀرز بەرھە مبهینیت.
- کارپتەرە دریدخایەنەکانی ئەمە رەنطە بیئە هوی کەربوون یان زیان کەوتن بە دەمار و بەستەرەکان.
- کۆنترۆلکاریەکان
 - بەرکەوتن بە ریژە یان کات کەمبکەرەو
 - بەکارھینانی ئامیرەکانی کەمکردنەوہی زاوۀ زاو و لۀرزین.
 - لہ حالەتی زاوۀ زاو ئاریزەری طویضکەکان بەکار بھینە.

ثلةى طةرمى

- رةنطة طةرمى زؤر ببيتة هوئى:
 - وشكبوونى ئاوى لةش ، كرزبوونى ماسولكة كان ، ليدانى طةرمى ، سووتان.
- سةرماى زؤررش بة هةوان شيوة دةبيتة هوئى:
 - تيزانى سةرما لة لةش ، رةقهة لآتن ، مةترسى خليسكانى لة سةرزقوى و سووتان بة هوئى سارديوة.
- كؤنترؤلكارية كان:
 - ثلةى طةرمى ريكبخة ئةطەر مومكن بوو (لة ذوورةوة)
 - بة كارهيئانى ئؤشاكى طونجاو.
 - كارة لاوة كية كانت لة ميانةى طةرم و ساردة كان رابطرة
 - تشووى زؤر وةر بطرة يان كاركردن بة نؤرة ئةنجام بدة

مەسترسىيە كانى ئوتومبىل

- ئوتومبىلە كان لە شوينى كاردالە ناویشياندا بارهه لطر و بەرزكە رەوۋە كان و ھەرۋەھا لە شوينى تارك كردنى ئوتومبىلشدا
- ئيوستە زىنپەتى شوينى كار كوردن بە شيوەيەكى وا دابريديرت كە شوينى ثيادە و ئوتومبىل جيا كرابيئەوۋە.
- شيوازە كانى ھاتوۋوۋو، رىپتە كانى ثيادە، بەر بەستە كان، ديارى كوردنى خىرايى، ھىماكان
- ئيوستە ئوتومبىلە كان طونجاو بن و ضا ككردنەوۋەى تەواويان بۇ بكرىت و شكىنيان بۇ ئەنجامدرايىت.
- ئيوستە شوڧىرە كان مۇلەتى ئيوستىان ھەبىت. ئيوستە رىنماييان لە بارەى ضونىەتى كار كوردن و شوينى كار كوردن ئىبديرت.

کارکردن لة شوینی بهرزدا

- کةوتنة خواروة لة شوینه بهرزةکاندا باوترین هوکاری مردنة.
 - بهه مان شیوة هوکاری ئه ککةوتن شکانی ئیسکةکانی لة شی مرؤظیشن.
- میکانیزمةکانی کوئترؤلکردن:
 - وابکة کار لة شوینی بهرزنة کةیت ئه طەر ئی، یست نة بوو.
 - ئامیی طونجاو به کار بهینه: وەك ئه سکة لة و بهرزکة رةوة
 - کاتیک کة ئه یزده به کار ده هیئت ، دلنای ئه وە بکە وە کە دانانە کە یان جیطیره و نزیکه لة و ضوی، هێ کە کاره کە ی تیدا ئه نجام ده دیت.
- مه شقی تایبەت و به کارهینانی به سته رة وە کان.

طرذى و فشارى كار

- طرذة دةبىتة هوى نةخوشى دةروونى و جةستةيى
- دةكرىت ئةمەش لة رىطەى داواكارى زور و ئەبوةندى لاواز لة وشىنى كاردا و بةرئرسىارىتەتى نا روون و طورانكارىوة بىتە بةرهەم.
- كؤنترؤلكارىةكان:
 - ئىويستة برى داواكارى كاركردن ئاساودار بىت.
 - سىياسەتى روون لة بارەى ئەبوةندىةكانى كار و رەوشتە ئاكارىةكان
 - رؤل و بةرئرسىارىتەتى روون
 - روونكردنةوةى طورانكارىةكان و وەرطرتنەوةى زانىارىة ئىدراوةكان لةسەريان

خۆشپوزەرانى

- هەموو رىكخراوەكانى كارکردن بەرترسىارن لە داينکردنى خۆشپوزەرانىە
بنەرەتية كان بۇ كارمەندانان
- بوونى ئاوى ئاك بۇ خواردنەو
- داينکردنى تەواليت و دەستشويى ئاك
- شوينى خۇ طورين و شوشتنى كە لوثة لە كان ئەطەر ئيوست بوو (بۇ نمونة بۇ كارمەندانى
ميكانيكى)
- لۆكەر و شوينەكانى ترى كۇطاگردن
- شوينەكانى نان خواردن و تشوو وەرطرتن
- شوينى تشووەكان ، شوينى ئاكوته ميزى نانخواردن ، ئيداويستيةكانى طەرمکردنەوئى خواردن ،
قاو ، هتد.

بەشى ئىنجمەم: دارىشتنى سىياسەتتىكى سەلامەتى

دەستیکردن

١. ئیویستە سیاسەتیکی سەلامەتی روون ھەییەت
٢. کێ بەرئرسیارە لێ سەلامەتی ؟
 ١. بەرئرسیاریەتی توشتی
 ٢. بەرئرسیاریەتی روژانە
٣. ھەلسەنطاندنی ئەتەرێ مەترسیەکان لێ لایەن ھەموو بەریوەبەرانیوە
 ١. بوونی شارەزای HSE بە تاییەت لێ شوینە مەترسیدارەکان
٤. ئلان دابری! ، ئەنجامی بدە ، ئیداضوونەوێ بو بکە و ھەمواری بکە.
 ١. ئلان بو ئەوێ دابریزە کە ئیویستە ئەنجامبدری ، ئەنجامی بدە ، ئیداضوونەوێ بو بکە بو ئەوێ دلنایبیت لێوێ کە کاری خوێ دەکات.

سیاستی سەلامەتی - دەربەرینی طشتی

- بۆ رێپەطرتن لێ رووداوەکان و حالەتەکانی نەخۆش کەوتن بە هۆی کارەوێ و هەروەها داڕینکردنی کۆنتڕۆڵکاری تەواو بۆ مەترسیەکانی کار بۆ سەر تەندروستی و سەلامەتی

— کێ بەرئەسیارە؟

— سز جۆرە کاریک ئەنجامدراوە لێو بارەییەو؟

سیاستی سەلامەتی - مەشقیکردن

- بۆ دابینکردنی مەشقی تەواو تاووەکو دنیابیت لەوێ کە کارمەندان کارەکانی خۆیان بە باشی دەزانن ئەنجام بدەن.
 - کە بەرئەسبارە؟
 - کە کارێک لەو بارەییوە ئەنجام دراوە؟

سیاستی سەلامەتی - بەشداریشیکردن

- بۆ ئه‌وه‌ی به‌شداری به‌کارمەندان بکەیت و له‌باره‌ی بارودۆخی سەلامەتی روژ به‌ روژ راویزیان تیبکەیت و ئامامۆذطاری و سەرته‌رشتیان له‌باره‌ی ترسه‌کانی سەلامەتی تیشکەش بکەیت

— کێ به‌ترسیاره‌؟

— ض کاريك له‌و باره‌یه‌وه‌ نه‌نجامدراوه‌؟

سیاستی سەلامەتی-ریکاریە کانی تەنپەتاوی

- بۆ جیبەجێکردنی ریکاریە کانی حالەتی تەنپەتاوی- ضۆلکردن لە کاتی ئاظر کەوتنەو و رووداوە طەورە کانی تر.

— دەتوانریت ئەو لینکەتی خوارەو یارمەتیدەرت بێت لە دۆزینەوێ ضۆنیەتی هەلسەنپاندنی ئەطەری مەترسیە کانی ئاظرکەوتنەو

— <https://www.gov.uk/workplace-fire-safety-your-responsibilities>

— کێ بەرئرسیارە؟

— ض کاریک لەو بارەییەو ئەنجامدراو؟

• ئلانی ضۆلکردن

• شوینە کانی کۆبوونەو

سیاستی سەلامەتی – ئامیەکان و کۆتا کردنیان

- بۆ مەبەستی ئاریزتاریکردن لێ بارودۆخیکی سەلامەت و تەندروست بۆ کارکردن ،
ئامیر و ئامراز و مەکینەکان دا بین بکە و دانیای کۆتا کردنیکی سەلامەت /
بە کارهینانیکی سەلامەتی ماددەکان بکەوێ.

– کێ بەرترسیارە؟

– ض کاریک لێ و بارەییەو ئەنجام دراوێ؟

سیاستی سەلامەتی - ھەلۆاسینەکان

- ئۆستەری یاساگانی سەلامەتی و تەندروستی ھەلبواسریت بۆ ئیدانی زانیاری لێ سەر ئیداویستەگانی سەلامەتی: ھیماگانی ئاطادارکردنەو ، PPE
 - کۆبەئرسیارە؟
 - ضکاریک لێو بارەییەو ئەنجامدراو؟

سیاستی سەلامەتی – فریاطوزاری سەرتای و راثۆرتکردن

- بۆکسی فریاطوزاری سەرتای و نامیلکەتی رووداوەکان لە شوینی خۆیان بن.
- دەبێ رووداو و نەخۆشکەوتنەکان لە کاتی کاردا بۆ دەسەلاتە تاییبەتەندەکان راثۆرت بکەین.

– کە بەرئەسبەری؟

– کە کاربەری و بەرئەسبەری نەبەندەکان؟

بەشى شەشەم: جیبة جیکردنی سیاستی سەلامەتی

ليذنةى سة لامهتى

- ثيوسته هةر وهزارهتیک ليذنةى سة لامهتى ههبيت
— سهروکی ليذنةکه له ناستى بهريوهبهري طشتى بيت
• رةنطه بهريوهبهري طشتى کارطيرى بيت.
— ثيوسته زوربهى کارهکان بخرينه بهردهستى بهريوهبهري سة لامهتى که له ذيردهستى
بهريوهبهري طشتى کارطيرى کاردهکات.
• ثيوسته ليذنةکه له نوينهرانى HSE له ههريهک له بهشه سهرةکيان ثيک بيت.
• (ثيوسته له سهه ناستى حکومهتى ههريمى کورستان ليذنةيهى سة لامهتى ههبيت
که له ههموو بهريوهبهرانى HSE ثيک بي)

نوینە رانی HSE

- هەبیت. HSE بە لایەنی کەم هەر بە شیکێ سەرەکی ئیویستە نوینە ریکێ
 - یەک دانە بۆ هەر کۆمەڵە ئوفیسێک
 - یەکێک بۆ سەر زەمینەکان و ساککردنە وەکان
 - بۆ ئەو وەزارەتانی وەک وەزارەتی کارەبا و وەزارەتەکانی خزمەتی تاشتی ئیویستە HSE هەبیت بۆ ساودیریکردنی کاری بە لێندەران.
- لێهاتوو ییەکان: بە شیوەیەکی نمونەیی ئیویستە حکومەتی هەریمی کوردستان ئامانجی بە دەستەهینانی برانامەکانی جووری IOSH, NEBOSH and/or OSHA بۆ هەموو نوینە رانی HSE.

ئەركەكان

- بەرپۆبەران و نوینەرانى HSE بەرئرسن لى ئەنجامدانى ھەلسەنطاندنى ئەطەرى مەترسىەكان لى شوینانەى كە خۇیان بەرئرسن لییان و ئیویستە دواى ئەنجامدانى ھەلسەنطاندنەكان ریکاریەكانى سەلامەتى ئیشنیار بکەن.
- — ئیویستە ھەر تاكە ضالاکىەك بەلایەنى كەم سالى جاریک ئیداضوونەوەى بۇ بکریتەوە.
- ھەموو راثۆرتەكان ئیشكەش بە بەرپۆبەرانى و لیذنەكانى HSE بکرین و دواى ئیداضوونەوەى لىلایەن وەزیرەوە ئیشنیارەكانى سەلامەتى جى بەجى بکرین.
- ئیویستە ھەر رووداویك رووبدات بە شیۆیەكى راستەوخۇ بۇ بەرپۆبەرى HSE و لیذنەى سەلامەتى راثۆرت بکریت.
- ئەنجامدانى مەشقى ئەیۆەندیدار بۇ ھەموو کارمەندان و / یان ئەنجامدانى ریکخستنەكان بۇ مەشقى پروانامەدارەكان.

تشكين

- ثيوستة لة سةر نوينة ران و به ريوه به راني HSE تشكينى رؤذانه و هة فتانه و مانطانه بو شوينة كاني ذير به رثرسيارية تي خويان ئه نجام بدهن.
- ثيوستة تشكينه كان به ضاوبن و هة روهها ضاوثيكة وتنيشي لة طةل كارمة ندان تيدايت.
- ئايا ريسا كاني سه لامة تي نه يره وكراون ؟
- ئايا كارمة ندان به شيويه كي ته واو مه شقيان ثيكاوه ؟
- ئايا بارودوخي ناسه لامة بوونيان هةيه ؟

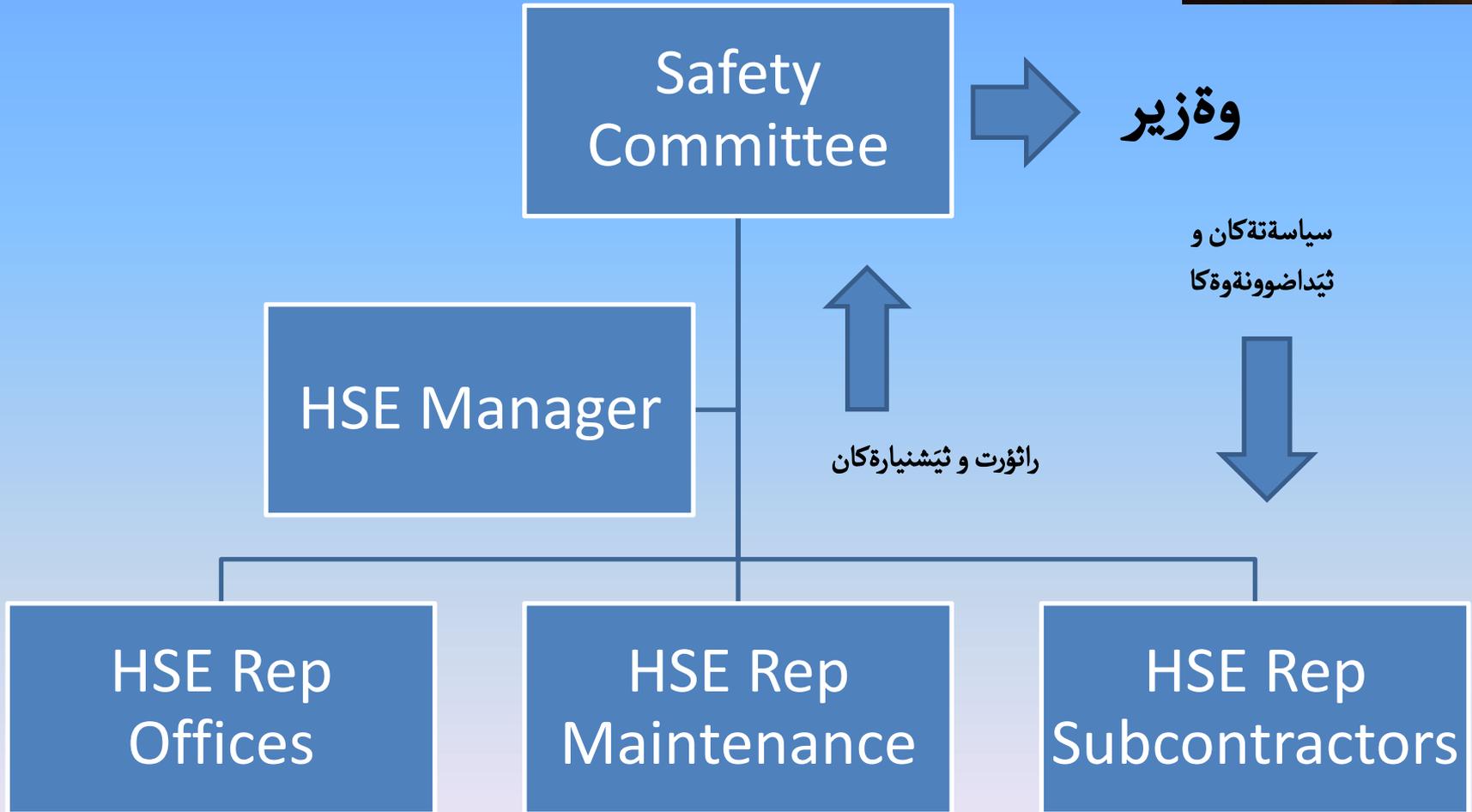
بەئرسىارىيەتتە كانى نوينەرانى HSE و ھەموو بەريۆەبەران

- ئەتەر ئاستى مەترسىيە كان بەرزبوون ، ئەوا ئىويستە نوينەرى يان بەريۆەبەرى HSE كارة كان رابطرىت تاوۋە كو ئىداضوونەوۋەيان بۇ دەكرىت و راست دەكرىنەوۋە.

بۇ نمون ، ئاكردنةوۋەى سەر زەمىن ، بەرزكردنةوۋەى ئامىرى قورس ، مەكىنە كان بەبى ئاسەوان ، —
PPE كارمەندان بەبى

- كارة كان HSE ئەتەر رووداويك روويدا ، ئەوا ئىويستە نوينەرى يان بەريۆەبەرى رابطرىت تاوۋە كو ئىداضوونەوۋەيان بۇ دەكرىت و راست دەكرىنەوۋە.
- بەئرسىارىيەتتە لى سەر شانه HSE لە ھەموو ھالەتە كاندا ، نوينەران و بەريۆەبەرانى كە ئىشنيار بكن بۇ ئىداۋە كرنە سەلامەتە كانى كار.

نەخشە

سیستەمی زانیاریە کان

• ئیویستە لیدنە ی سەلامەتی ئەو زانیاریانە ی خوارەووە کۆبکاتەووە و ئیداضوونەووەیان بۆ بکات.

— راثوۆتی سالانە ی هەلسەنطاندنی ئەطەری مەترسیەکان بۆ هەموو ضالاکێکانی وەزارەت. —

— راثوۆرتەکان لەبارە ی هەر کاریکی نۆی یان هەر کاریک بە شیۆتیەکی بنەرێتی طوۆرانی بەسەردا هاتووە.

• بۆ نمون ، ئەطەر ئامیریکی نۆی دانرابوو ، ئەوا ئیویستە راثوۆرت و مەشی نۆی و هتد هەبیەت.

— بەدواداضوون بۆ راثوۆرتەکان: ئایا ئیشنیاریەکان بە دواداضوونیان بۆ کراووە ؟ ئایا سەرکەوتوو بوون ؟

— راثوۆرتەکان بۆ هەر رووداویک.

هه لسه نطاندني ئه طهري مه رتسية كان

- سه يري نموونه دابه شكر اوه كان بكه.
- ده كريت له لايه ن وه زاره ته كه ته وه نه يره و بكره ن.

راثورتى رووداوة كان

- ”رووداو“ بریتبە ەەر بویەریك كە زیان بە كەسە كان یان شتە كان دەطەیەنیەت و ئیویست بە ضارەسەری ئزیشکی بکات یان ەەر ضاکردنەوویەك كە بەهاکەى لە ۱۰۰\$ زیاتر بیەت.
- ەەرۆەها ەەر ”رووداویك كە خەریك بوو رووبدات“ كە رەنط بوو ئەطەر وویدابا ئەو زیانەى سەرۆەى لى بکەوتایەو.
- ئیویستە راثورتى رووداوة كان كورتنەیک لەبارەى ئەووی كە روویداوة لەخووة بطریەت. لیستی زیانە كان. لیكوئینەوویەك لە ھوکارە كان ، و ئیشنیارکردنیكیش بو باشترکردن.
- ئیویستە ئیشنیارە كان ثابتەندى ثلەبەندى ەەرەمى كوئترۆلكردن بن: نەھیشتن بە تەواوى ، كەمکردنەو ، بەربەست ، مەشق ، ەلواسینی ئۆستەر ، PPE.
- ھاوئییە كان: وتەى طەواھیدەرە كان ، راثورتە ئزیشکیە كان ، ەلەسەنطاندنى زیانە كانى مولکە كە ، ەتد (بە طویرەى سەختى زیانە كان)

ئەنجامدانى لىكۆلېنەۋە

- ئامانچ بۇ ديارىكردىنى طلەيى نية بەلكو بۇ كەمكردنەۋەى رووداۋەكانى داھاتوۋە.
- ضاوثىكەوتنەكان
 - بە زووترين كات ضاوثىكەوتن لةطلەل يەكە بە يەكەى طەواھيدەرەكانە شوپىنكى ھيمن بكة
 - بريارى ئيش ۋەختە مەدە
 - تا بكرىت بە تەواوترين شيوە بۇضوونى ھەرىكە لكو كەسانە ۋەربطرة
 - بەلطةنامەكان (ھەرشتيك كە تۇماركرايىت)
 - ئيوستە ض جورە بەلطةنامەيەك بەكار بهيئيت ؟
 - سياستەكان ، ئايا تەواون ؟ و ئايا بە تەواوى ئىرەوييان لي كراۋە ؟
 - ھەلسەنطاندنەكانى ئيشووى مەترسيەكان - ئايا ئيوستە تازە بكرىنەۋە.
 - راثۇرتى رووداۋەكانى ئيشوۋ كە سروشتى ھاوشيوەى ئەو رووداۋەيان ھەيە يان لە ھەمان شوپىنى ئەو رووداۋە رووبان داۋە
 - راثۇرتە نزيشكياكان
 - وينەى ظيديوى بەردەست CCTV
 - ھى تر ، (بۇ نمونە ، سكالآى تۇماركراۋ ، ھتد).

نمونه دابة شكر اوة كان به سةر بشدار بووان

- به طرووٹ ”رووداو“ یکتان تیدة دریت
- رؤلبینین: کة سیک دة بیٹ به نوینة ری HSE یة کیکی تر دة بی به قوربانیه کة ، یة کیکی تر دة بیٹ به طة واهیدةر ، یة کیکی تر به دکتؤ و بهم شیوةیه هة تا دواپی .
— وردة کاریه کانی تر خوٹان دروستی دة کةن
- ۱۰ خولة کتان له به ردة سته بو ٹر کردنه وهی راثوڑته کة
- له کوٹاییدا هة ریه ک له طرووٹه کان راثوڑت و تیشنیاره کانی خویمان نمایش دة کةن .

مؤلّەتی سیستەمی کار

- بۆ کارێکی تایبەتی مەترسیدار، ئیویستە "مؤلّەتی کار" ت هەبیت.
 - ضی بکریت؟
 - کێ ئەنجامی بدات
 - ض جۆرە کارامەیی و لیها توویبە ئیویستە هەبیت.
 - ئەطەرە کانی مەترسی لەو کارە دا ضین؟
 - ئیویستە ض میکانیزمیکی کۆنترۆلکردن بە کاربیت؟
 - ض PPE یك داواکراو؟
- ئیویستە کریکارە کان ئیداضوونەو بەو مؤلّەتە بکەن و لەسەر وادوو بکەن بەووی کە تیی طەیشتون و ثبەندە بن بە داواکاریە کانی ناوی.

نمونه‌ی مؤلّاتی کارکردن

- سه‌یری نّو لاثه‌ریه‌ بکنه‌ به‌سه‌رتان دابه‌شده‌ کریت

مەشق

- ئیویستە بۆ ھەر ضالاکیک نەشقیك لەبارەى ریکاریە کان بۆ سەلامەتی ئەنجامدانى ئەو ضالاکیک ھەبیت.

— کارمەندانى نووسینطە: ضۆنیەتی قامەتی دانیشتن لە سەر مینز

— کارمەندى ئاککەرەو: بە کارھینانى مادەى کیمیاىی ، دانانى ھیما لە شوینە خلیسکە کان ،
بە کارھینانى PPE.

— کارمەندى کۆط: ضۆنیەتی کارکردن بە دەست ، کۆطاکردنى سەلامەتی تەنە قورسەکان و ماددە
کیمیاییەکان و بارکردن و داپرتن و ضۆنیەتی بە کارھینانى بەرزکەرەوئەى ضەتالی بە کارھینانى
PPE ھتد

— کارمەندى ضاککردنەو: مەشق لە بواری تاییبەتەکی خۆیدا (کارەبا ، میکانیک ، ھتد) ، ضۆنیەتی
ئەنجامدانى کارەکان بە دەست ، ماددە کیمیاییەکان و PPE و ھتد

بەشی حەوتەم: ریکاریەکانی حاڵەتی فریاطوزاری

ض جوړه حاله تېكى تهنه تاوى نه طه رى روودانى ههيه ؟

- ئا طركه وتنه ووه
- زه مين له رزه
- روواويكى طه ووه
- رذان و به ربوونى مادده ذه هراويه كان
- هيرشى تيروريسى
- هى تر ؟

ثيادە كارىيە كان بۇ خۇ ئامادە كوردنى بۇ حالەتى

تەنطە تاوى

• ثيويستە بۇ ھەر ناوضەيەك لە وشينى كار دوو دەررضە ھەبيت.

• ثيويستە خالى كۇبوونەو لە دەرروەى بيناكة ھەبيەك لەووى خەلكەكە تۇماردە كرين بۇ دلىيا كوردنەووى ئەووى كەكەس بەجى نەماو.

— ثيويستە مەشقى ضؤلكردن بە كردارى بە لايەنى كەم سالى جاريك ئەنجام بدريت؟

• ثيويستى درەختى تەلەفۇنەكانى حالەتى تەنطە تاويت ھەبيت.

— ثيويستە كارمەندە سەرەكەكان لە ھەر ئۇفيسيك ئاطادار بكرينەو لە ضؤلكردن بۇ دەرروەى ناوضەى مەترسيدار ئەنجامدە دريت.

• رەضاوى ھەلپيرساندنى يتەكان بكة بۇ ديارى كوردنى ريرەووى دەررضوونى فرياطوزارى بكة.

• بەلطة نامە طرنطەكان لە خەزينةى ئاطربر ھەلبطرة

• ئەو لىيا بكةو لە كە ريطەكانى دەررضوونى تەنطە تاوى ھەرطيز ثيشى نەطيرايت.

له حالة تى تة نطة تاويدا

- زة مین له رزة: خوٓت به زة ویدا بده و خوٓت دابٓوٓشه له کاتى زة مین له رزة دا. دواى ئة وة یة کسەر خوٓلکردن ئة نجام بدهن بوٓ ناوٓضه ی به یه کٓطه یشتنه وة تاوٓه کو زیانه کان ده زانرین و راده و یه نریت که بینا که سه لامه ته بوٓ ضوونه ذووره وة.
- ئآطرکه و تنه وة: یه کسەر خوٓلکردن ئة نجام بده له شوینى به یه کٓطه یشتنه وة دوور له ناوٓضه ی ئآطره که.
- مٓترسیه کانى سووتان: ئوٓشاکی تهر به کار بهینه.
- مٓترسیه دووکه لیه کان: خوٓت نزم بکه ره وة.
- ئامیره کانى ئآطرکو ذینه وة له ئآطره بضووکه کانداه کار بهینه یان ریٓطه بوٓ هه لاتن و ضوونه ده ره وة خوٓش بکه.
- هه ولى ئآطرکو ذاندنه وة مٓده!

له حالة تى تة نطة تاويدا ||

• رووداوى طةورة

- ناوضة كة جيا بكة وة (عزل) خة لكة كة بكة رة دة رة وة.
- دلناى ئة وة بكة وة تة نها خة لكى رية ئيدراو بضيئة ئة و شوينة. (ميداي و ئوليس و كارمة ندى مة شقشيكراو بة PPE ية وة).

• بة ربوون و رذانى ذة هراوى

- ناوضة كة جيا بكة وة (عزل) خة لكة كة بكة رة دة رة وة.
- دلناى ئة وة بكة وة تة نها خة لكى رية ئيدراو بضيئة ئة و شوينة. (ميداي و ئوليس و كارمة ندى مة شقشيكراو بة PPE ية وة).
- ئة طةر مومكن بوو هة نطاوى طونجاو بطرة بةر بوؤ ضارة سة كردنى بة ربووننة كة / رذانة كة.

له حالة تي هيرشي تيروريستي

- ضولكردن و دووركة وتنة وة له شويني هيرشة كة
- ئة طةر ضولكردني ئة و ناوة مومكن نة بوو ، خوئ بشارة وة و خوئ دابئوشة له شوينيك
- ثابة ندي رينمايية كاني بهرثرساني ئة مني به.
- له هة موو حالة تة كاندا ، ية كسةر دة سة لآة ئة يوة نديدارة كان ئاطادار بكة رة وة.
— ئوليس ، به شي ئزيشكي و ئاطركو ذينة وة.
- به دواداضوون بكة له ريطة ي را ئورتيكي وردة كار و ئيشنياري ورد له سةر بنه ماي ئة و كي شانة ي كة تيبيني كراون.

بەشی ھەشتەم: دیزاینکردنی ئرۇطرامیکی مەشقی

ناوۀرؤكى سۀرۀكى هۀموو ثرؤطرامۀ مۀشقيۀ كان

- سۀرۀ تا ئيڊاويستية كانى كارمۀندان دۀستنيشان بكۀ.
— ض كيشۀى سۀلامۀتى هۀن كۀ ضارۀ سۀرنۀ كراوۀ
- بۀ تيروانينيكي طشتى دۀست ئيبكۀ لۀ بارۀى طرنطى سۀلامۀتى
- كورتيۀك لۀ بارۀى بۀرثرسيارية تي و ريكارية كانى راثؤرتكردن ئيشكۀش بكۀ.
- ثلۀ بۀندي بۀ طويرۀى طرنطى بؤ ميكانيزمۀ كانى كؤنترؤلكردن دابريذۀ
- — ئيويستۀ لۀ سۀر هۀر كريكاريك ئۀو ثرسيارۀ لۀ خوئى بكات كۀ ضؤن دۀتوانم مۀترسيۀ كان لۀ هۀر ضالآكيۀ كۀم بكۀ مۀوۀ بؤ ئۀوۀى سۀلامۀتريبت.

ثروطرامى مەشقى تايبەت

- كارمەندانى ئۇفيس: ئىداضوونەوۋە بۇ قامەتى دانىشتنى طونجاو لە شوينى كار بكة (سەيرى ئەو لائەثرەيە بكة كە دابەشكرا)
- كارکردنى دەستى
 - بەرزکردنەوۋەى شتە قورسەكان (بەكارهينانى قاضەكان نەوۋەك شت).
 - بەكارهينانى ئاميرەكانى بەرزکردنەوۋە / ھەلپرتن
 - بەكارهينانى PPE
- بەريۋەبەران و سەرتەرشتياران
 - ئيوستە مەشق لە بارەى ھەلسەنطاندن و ئيووانەکردنى مەترسى بطريتهوۋە خوۋ.
 - ئيوستە مەشق لە بارەى ريوشوينەكانى راثوورتکردن لە خوۋە بطريت

ثروطرامى مەشقى تايبەت

• مادە كىمىيائىيە كان

— دەستىنشان كوردنى مادە كىمىيائىيە مەترسىدارە كان

• ئاظر ، سوتانى لە رىپتەى ئەسىد ، ھەلمىزىن ، بەركەوتن و برزانەوۋەى ئىست.

— بەكارھىنانى كۇطاي طونجاو

— بەكارھىنانى طونجاو / سەلامەت

— بەكارھىنانى ئامىرە كانى ھەوا دەركىش

— يەكارھىنانى PPE (دەستكىش ، دائۇشەرى تەواوى جەستە و ماسك و فىلتەر)

• كار كوردن لە شوينە بەرزە كان (كارى بىنا كرن و ضا ك كوردنەوۋە)

— بەكارھىنانى ئەيدەو ئەسكەلە

— دانانى بەربەستو ئەرزىنە كان بۇ رىپترن لە بەربوونەوۋە

— بەكارھىنانى ئشتىن و بەستەرەوۋە

ثروطرامى مەشقى تايبەت بۇ كارە مەترسیدارەكان

- بەكارهینانى ئوتومبیل (بارهه لطر ، بەرزکەرەوۋە و هتد)
 - ئیویستە مؤلەتى بەكارهینانى هەبیت.
 - بارکردن و بارداطرتن
 - مەشقى بەرزکەرەوۋەى سلنطى و قەفەزى کەسى
- ئامیرە قورسەكان (مەکینە و کرین و هەلکۆلینەر و هتد)
 - ئیویستە مؤلەتى کارکردن
 - ضاکردنەوۋە ئیداضوونەوۋە
- دەکریت ئەو خزمەتپوزاریانە بردین بە بەلیندەرى خاوەن ئەزموون و بروانامە.

بۆهه موومە شقە کان

- کۆنتیکست (رەوشی ئەیوونیدار) دیاریبکە
 - ئەو دلیا بکەو کە بە شداربووان لەو تیبطن بۆسی ئەو مەشقە طرنطە
- وا بکە ئەیوونیدار بیت
 - ئیویستە سەرەتا بزانی کە ئەوان ئیویستیان بە سییە
- وا بکە خۆش بطوزەریت و سیذی لی وەر بطن
 - رتهینان و کاری بە کۆمەل و میکانیزمەکانی زانیاری ئیدانەو بە کاربەینە
- وا بکە زانیاری بە خش بیت
 - ئەو زانیاریانە سی کە ئیویستیانە دابینیان بکە

زۆر سوئاس بۆ ئه و مه شقه سه رنجرا كيشه